

Preek Gorinchem 21 oktober 2018: thema: Grit als steiger van succes

Misschien heeft u er nog nooit van gehoord, van Grit. Een eigenschap waarin een aantal kenmerken samenkomen. Een combinatie van passie, doelgerichtheid en doorzetten.

Angela Duckworth heeft er het nodige aan onderzocht en heeft er zowel wetenschappelijke artikelen als een boek voor breder publiek geschreven.

Hoeveel Grit iemand heeft is een goede manier om te voorspellen hoeveel succes iemand zal hebben naar hetgeen waar hij/zij naar streeft.

Wat is dat dan? Dat kan gaan om een spellingswedstrijd, sport, zaken, of het helpen van daklozen.

Tot voor kort had ik er nog nooit van gehoord.

Toch is het principe logisch en ook niet echt nieuw.

Hier gelden dan ook de woorden van Prediker 1:9-10:

'Wat er gisteren was, zal er morgen weer zijn. Alles wat eerder gedaan is, zal later weer gedaan worden. Er gebeurt niets nieuws in het leven. Soms zegt iemand: 'Kijk iets nieuws! Maar ook dat was er allang. Het is er altijd al geweest.'

Het is dan ook niet vreemd dat we Grit in de Bijbel terug te vinden is, al is het dan met andere woorden. Het enige wat nieuw is, is de manier van het uitleggen van het samenspel van eigenschappen die samen tot succes leiden.

Vandaag 2 verhalen waarin ik Grit herken.

Het eerste verhaal ligt het meest voor de hand.

De vrouw die blijft zeuren tot ze krijgt waar ze recht op heeft.

Dat is Grit:

1. Duidelijk doel: namelijk gerechtigheid krijgen.
2. Doorzetten: blijven volhouden, ook al is dat soms lastig. Zeuren kost namelijk een hoop energie. Er is van tevoren ook geen garantie dat het gaat werken.
3. En met passie stort ze zich erin, bijt ze erin vast. Een passie voor gerechtigheid.

Kortom: Grit.

Tegenover zich heeft ze een onrechtvaardige rechter die het allemaal weinig kan schelen.

Maar die ontbreekt het aan een duidelijke passie, hij heeft geen grit op dit gebied.

Dus geeft hij uiteindelijk toe om er vanaf te zijn.

Zo werkt het vaak: de aanhouder wint.

Ook in deze tijd geldt namelijk dat zeuren, helaas, vaak nodig is om te krijgen waar je recht op hebt.

Onder andere mantelzorgers hebben hier vaak mee te maken, vanwege de vreselijke bureaucratie.

Ik heb er een verschrikkelijke hekel aan, aan zeuren. Maar soms is het echt nodig om te bereiken wat je wil bereiken.

Maar het kan heel moeilijk zijn om het vol te houden, zeker als het niet lijkt te lukken. De #metoo beweging is een hedendaags voorbeeld van een streven dat deels succes heeft, maar voor een belangrijk deel niet. Of tenminste nog niet. Zo is de dubieuze Kavanaugh benoemd tot rechter bij het Hooggerechtshof in Amerika. Ondanks alle twijfel of hij zich schuldig heeft gemaakt aan seksueel overschrijdend gedrag, waaronder een poging tot verkrachting. Nu is zo iets lastig omdat er geen bewijs is dat onomstotelijk kan aantonen of hij schuldig of onschuldig is. Maar toch zo ernstige twijfels dat je je kunt afvragen of je zo iemand voor het leven moet benoemen op die hoge positie. Nog ernstiger is het dat er genoeg mensen vinden dat het niet uitmaakt of hij dat heeft gedaan. Omdat het lang geleden was. Omdat je dan elke man wel af kunt schrijven. Omdat het 'maar' om een poging tot verkrachting ging en het dus wel meeviel.

Er moet duidelijk nog veel veranderen voor de rape-culture verdwijnt.

Want een poging tot verkrachting doet er toe, ook als het lang geleden is. Ja, iemand die zo iets heeft gedaan moet wel werk kunnen krijgen, liefst na gestraft te zijn. Maar niet als hoge rechter.

Het idee dat alle mannen dit soort dingen doen is gelukkig niet waar. Het schadelijke van het suggereren dat dit wel zo is, kan er voor zorgen dat mensen dit normaal gaan vinden.

Natuurlijk moeten we niet ontkennen dat het vaker gebeurt en dat vrijwel uitsluitend mannen daders zijn van seksueel geweld. Maar er zijn ook een heleboel mannen die zich wel weten te gedragen. Die er van balen als een leuke meid nee zegt en geen interesse in ze heeft. Maar in wie het niet zou opkomen om door te zetten, zich op wat voor manier dan ook op te proberen te dringen nadat ze merken dat de vrouw in kwestie geen interesse in ze heeft. En die houding van berusting/acceptatie na een 'nee', dat is de normale reactie van mannen!

De mannen die zich niet kunnen gedragen en daar zijn er helaas veel te veel van, die zijn niet normaal.

Dan: een poging tot verkrachting onbelangrijk vinden, omdat het 'maar' een poging was. Alsof dat niet al erg genoeg is voor het slachtoffer. Alsof een poging tot moord ook zo laconiek wordt behandeld. Alsof het falen van de opzet beloning verdient. Alsof een onsuccesvolle wannabee verkrachter een beter mens is dan een verkrachter. Dat slaat echt nergens op.

En ondanks alles, hoop ik dat de #metoo beweging doorzet. Dat er voldoende Grit in zit. Want Grit kan gaan om het behalen van persoonlijke doelen, maar ook voor groepsbelang worden ingezet.

En ja, het kan dan ook voor iets slechts worden ingezet.

Laatst zag ik een stuk voorbijkomen over de martelaren van Gorcum.

Uit de tachtigjarige oorlog staan de Geuzen bekend om hun verzet tegen de wrede hertog van Alva. Meedogenloos was hij voor Protestanten, die hij ketters vond.

De strijd tegen deze tiran was volkomen legitiem.

Maar de Geuzen begingen ook gruweldaden. Zo werden in Gorcum 19 katholieke geestelijken gevangen genomen, gemarteld en uiteindelijk vermoord in Den Briel door hen. Een intense haat voor Rooms katholieken, een duistere passie. De vastberadenheid om zich niet neer te leggen bij de regels van geloofsvrijheid. Daar stond Willem van Oranje voor en daarmee waren ze in alliantie. Doorzetten dus, ook bij tegenwerkende krachten. Ook pleidooien om hen te sparen werden genegeerd. Het doelgerichte doorzetten blijkt hieruit dan ook duidelijk. Want het doel was ook heel duidelijk: ze moesten dood. Passie, doorzetten en doelgerichtheid: alle elementen van Grit waren bij deze geuzen aanwezig. En door hun Grit in te zetten slaagden ze hierin. In het doden van hun medemensen op grond van hun geloof.

Of Grit echt mooi is, hangt af dus van het doel waarvoor je het inzet.

Hoe dan ook is het voor ons belangrijk om te beseffen hoe het werkt.

Ik hoop natuurlijk dat we die kennis nooit nodig zullen hebben voor een strijd op leven en dood, maar omdat we daar geen garantie op hebben, kunnen we er maar beter op voorbereid zijn.

En zelf moet je er ook voor waken. Als je ergens in doorzet, moet je je soms wel blijven afvragen of je niet te ver gaat. Of je doel wel klopt en of de middelen niet erger zijn dan de kwaal. Bij Grit gaat het om doelen in een rangorde, kloppen de doelen waar je voor gaat met hogere doelen?

De tweede lezing gaat daarover. Over gericht opgeven. En dat is ook Grit.

David probeert de wapenuitrusting te dragen, maar geeft dit al snel op.

Waarom is dat dan Grit?

Hij wil Israël helpen tegen de Filistijnen.

Goliath staat hierbij in de weg en die moet daarom uit de weg worden geruimd.

Het dragen van de wapenuitrusting lijkt in eerste instantie een goed middel om dit te bereiken.

Maar hij komt erachter dat dit niet goed werkt.

Hij zou kunnen trainen om het werkend te krijgen, maar dat zou lang duren.

Beter is het om op te geven. Maar hij geeft zijn hogere doelen niet op!

Hij zoekt en vindt een betere weg voor het bereiken van dat hogere doel.

Als het uiteindelijk al was gelukt met de wapenuitrusting na training, dan had dit veel langer geduurd. Tijd waarin Goliath zijn gang had kunnen gaan.

Opgeven kan dus ook Grit zijn. Niet uit luiheid of gebrek aan doorzettingskracht, maar om de middelen als tijd, energie en geld vrij te maken voor een betere weg naar het einddoel.

Overigens kun je je afvragen of de hogere doelen van David wel goed zijn. Zijn die ook niet onnodig gewelddadig? Maar tegelijk kun je je afvragen in hoeverre dit verhaal ook zo letterlijk gelezen moet worden. Is de fysieke strijd uit het verhaal geen symbool voor een innerlijke strijd tussen goed en kwaad? Genoeg vragen, maar ik richt me nu op het Grit gedeelte ervan.

En opgeven is daarbij belangrijk. Vaak is dat nodig. En soms moet je juist doorzetten.

Wanneer is opgeven een teken van Grit en wanneer juist een teken van een gebrek aan Grit?
Dat heeft te maken met de rangorde van doelen en of datgene wat opgegeven wordt, naar verhouding te veel kost of niet.

Soms is het heel duidelijk, soms ook niet.

Vragen waar we allemaal mee te maken krijgen.

Wanneer geven we op en wanneer zetten we door?

Kennis van Grit kan ons daarbij helpen.

Doordat het ons inzicht geeft in onze doelen, de rangorde in de verschillende doelen en de prioriteiten die daaruit voortvloeien.

En soms moeten we onszelf daarbij corrigeren. Dat kan bijvoorbeeld door ons af te vragen waarom we iets doen, net zolang tot wij bij het hoogste doel komen. En door te anticiperen bij veranderingen.

Er vanuit gaande dat u uw Grit niet voor boosaardige zaken in wilt zetten,

Wens ik u veel Grit toe!

Ja, hoeveel Grit u heeft hangt deels af van erfelijkheid, maar u kunt er ook in groeien.

Dat wij onze talenten goed mogen gebruiken, door te ontdekken waar onze passie ligt, om daar doelgericht en vastberaden mee aan de slag te gaan. Kortom, met grit.

Waarbij we elkaar uiteraard kunnen ondersteunen. En waarbij een deel van de doelen op onszelf is gericht en een deel op de wereld om ons heen.

Dat Grit ons zo tot een zegen mag zijn!

Amen

Ds. Menno Hofman, 22 oktober 2018